

*Івано-Франківський національний медичний університет*  
**СКЛАДОВІ НОВОЇ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ  
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

**Yu. B. Motsyuk**

*Ivano-Frankivsk National Medical University*

**COMPONENTS OF THE NEW ACADEMIC CULTURE OF SCIENTIFIC  
AND PEDAGOGICAL WORKERS**

**Анотація.** У статті висвітлено особливості складових нової академічної культури науково-педагогічних працівників. Доведено, що поняття академічної культури багатогранне і поєднує психолого-педагогічну та навчально-методичну культуру в університеті, цінності, традиції, норми, правила проведення наукового дослідження, і про наукову мовленнєву культуру, культуру високої духовності й моралі, спілкування зі студентами, культуру наукової праці і соціальної, моральної відповідальності за результати, культуру толерантності та педагогічного оптимізму, що формується в культурно-освітньому просторі закладу вищої освіти. Академічна культура – сукупність способів і методів діяльності університетської спільноти, її системна інтегрована якість, що відбиває досягнутий рівень розвитку. Вона виступає як сукупність соціальних норм і цінностей, що генетично не успадковуються, а сформувалися історично і притаманні конкретній суспільній системі. Академічна культура включає певні явища, процеси, відносини, що якісно відрізняють науково-педагогічних працівників, студентів та адміністративно-господарський персонал ЗВО від інших спільнот та соціальних груп суспільства і є результатом соціальної взаємодії. Основними елементами академічної культури виступають знання і переконання, якими керуються члени академічної спільноти у своїй повсякденній діяльності і які визначають їх духовне становище. Переконання характеризуються нероздільністю інтелектуально-раціонального, чуттєво-емоційного і вольового компонентів. Переконання охоплюють всю структуру певних відомостей про явища суспільного життя, зміст і значення норм, принципів поведінки, тобто знання. В структуру переконань обов'язковим компонентом входять певні особисто значущі знання. Зростання ролі закладів вищої освіти як центрів культури, знань та досліджень у культурному, соціальному і науково-технічному розвитку свідчить, що майбутнє людства все більше залежить від сучасних університетів. Академічна культура є складною композицією важливих цінностей і принципів, норм, традицій, способів діяльності, які приймаються академічною спільнотою, а формування та відтворення основних її принципів пов'язані не тільки з університетським середовищем, а й інститутом вищої освіти в цілому.

**Ключові слова:** академічна культура; викладання; вища школа.

**Abstract.** The article highlights the features of the components of the new academic culture of research and teaching staff. It is proved that the concept of academic culture is multifaceted and combines psychological-pedagogical and educational-methodical culture at the university, values, traditions, norms, rules of scientific research, and about scientific speech culture, culture of high spirituality and morality, communication with students, culture of scientific work. and social, moral responsibility for the results, the culture of tolerance and pedagogical optimism, which is formed in the cultural and educational space of higher education. Academic culture is a set of ways and methods of activity of the university community, its systemic integrated quality, which reflects the achieved level of development. It acts as a set of social norms and values that are not genetically inherited, but formed historically and inherent in a particular social system. Academic culture includes certain phenomena, processes, relationships that qualitatively distinguish research and teaching staff, students and administrative and economic staff of universities from other communities and social groups of society and are the result of social interaction. The main elements of academic culture are the knowledge and beliefs that guide members of the academic community in their daily activities and that determine their spiritual position. Beliefs are characterized by the inseparability of intellectual-rational, sensory-emotional and volitional components. Beliefs cover the entire structure of certain information about the phenomena of social life, the content and meaning of norms, principles of behavior, ie knowledge. The structure of beliefs includes certain, personally significant knowledge. The growing role of higher education institutions as centers of culture, knowledge and research in cultural, social and scientific and technological development shows that the future of mankind is increasingly dependent on modern universities. Academic culture is a complex composition of important values and principles, norms, traditions, methods of activity adopted by the academic community, and the formation and reproduction of its basic principles is associated not only with university environment, but also the institute of higher education in general.

**Key words:** academic culture; teaching; high school.

**Вступ.** Чимало актуальних проблем якості освітнього процесу чи дотримання академічної етики є прямим наслідком браку висококваліфікованої і зрілої академічної культури, цінності якої мають пронизувати освітньо-наукові програми підготовки спеціалістів системи охорони здоров'я України. Творцем академічної культури є викладач, який повинен володіти високими академічними моральними цінностями, бути соціально активним, відповідальним під час навчання, викладати та проводити наукову діяльність на основі принципів академічної доброчесності як сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладення та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досягнень.

**Мета статті** – охарактеризувати методологію забезпечення академічної культури та вивчити фактичний стан та фактори, які визначають академічну культуру студентів.

**Теоретична частина.** Академічна культура – це сукупність способів і методів діяльності університетської спільноти, її системна інтегрована якість, що відбиває досягнутий рівень розвитку. Це сукупність соціальних норм і цінностей, що генетично не успадковуються, а сформувалися історично і притаманні конкретній суспільній системі. Академічна культура включає певні явища, процеси, відносини, що якісно відрізняють науково-педагогічних працівників, студентів та адміністративно-господарський персонал ЗВО від інших спільнот та соціальних груп суспільства і є результатом соціальної взаємодії. Важливими складовими академічної культури виступають такі її підвиди, як психолого-педагогічна культура, культура спілкування, навчально-методична культура, академічна доброчесність тощо [9]. Нова академічна культура викладачів повинна підготувати їх до якісної організації навчально-методичної діяльності. На нашу думку, важливими елементами цієї діяльності повинні бути:

– уміння викладача встановлювати особливий темп взаємовідносин, який сприяє розвитку і розкриттю наявних та потенційних можливостей студента. Основу цих стосунків складають «безоцінне сприйняття» партнерів у спілкуванні, що виявляється в неупередженості та руйнації існуючих стереотипів. Така парадигма взаємовідносин передбачає свободу та творчий пошук як студентів, так і викладачів-педагогів;

– розвиток критичного, рефлексивного мислення викладача, який виступає основною умовою складання як власної стратегії руху на шляху пошуку найефективніших способів педагогічної діяльності, так і прогнозування руху студента в освітньому просторі. Напрацювання щодо реалізації принципів кредитно-трансферної системи повинні бути адаптовані як до умов ЗВО в цілому, виходячи з його специфіки, так і до індивідуальності викладача. Формуванню рефлексивних здібностей педагога повинна сприяти відповідно проведена робота у навчальному закладі. Це можуть бути психолого-педагогічні семінари, які можуть проводити рефлексивні ігрові тренінги, що сприяють інтенсифікації процесів самовизначення, самопізнання та самоактуалізації особистості, позиція викладача має стати управлінською: студент і студентська група виступають об'єктами управлінської діяльності.

Останнє передбачає забезпечення прозорості навчального процесу, який має досягатися, перш за все, максимальною поінформованістю студентів, які на початку семестру повинні знати, що вони мають опанувати, що від них вимагається, якими будуть критерії оцінювання їх знань, скільки балів і за що вони можуть отримати під час поточних та підсумкових контрольних дисциплін [8]. Для цього на відповідних сайтах з кожної дисципліни навчального плану слід розмістити методичні матеріали, складовими яких мають бути: перелік питань, що охоплюють зміст робочої програми дисципліни; порядок поточного і підсумкового оцінювання знань з дисципліни; список рекомендованої літератури тощо.

Навчальний процес повинен включати виховання характеру та інтелектуальних чеснот, необхідних для успішної зустрічі нашої суб'єктивності з об'єктивністю дійсності [1]. Безкорисливе прагнення знань, любов до істини і бажання звільнитися від помилки, інтелектуальна чесність і відкритість, скромність і самокритичність, справедливість у судженнях, невимогливість щодо критики та опонуючої думки, допитливість, цікавість – це лише неповний список прикмет моральної постави інтелектуала, пошану до якої покликаний прищеплювати молодій людині університет.

Розвиток та реалізація творчого потенціалу кожного індивіда неможливі без виховання в людини бажання, потреби та здатності працювати, при цьому працювати самостійно, максимально використовуючи розумові, фізичні та духовні сили. І сьогодні найгострішими залишаються питання, яким саме чином, на основі яких засад, за допомо-

гою яких засобів будуть здійснюватися навчання і виховання теперішнього та наступних поколінь [6]. Вкрай важливим є необхідність розвивати у студентів здібності до дослідницької діяльності, творчо поєднуючи традиційні та сучасні технології навчання. Треба навчитися вдало поєднувати організаційні форми навчально-виховної діяльності, ставлячи перед собою завдання сформувавши спеціаліста з творчим мисленням. Вища школа покликана забезпечувати студентам можливості розширення особистісних перспектив відповідно до демократичних та плюралістичних тенденцій розвитку суспільства і міжнародного розвитку та інтеграції [1].

Академічна культура викладача вищої школи сучасної України повинна базуватися на новосформованому світогляді, який базується на ринкових засадах – за принципами попиту і рекомендацій, взаємовплив яких споглядається всюди – від рівня навчального закладу до рівня конкретного викладача [9]. Саме рівень знань, а отже, і якість кінцевого «товару», тобто рівень і кваліфікація спеціаліста – випускника, і є вирішальним фактором, що впливає на попит на послуги певного навчального закладу. Навчальний заклад надає унікальну освітню послугу, якою користується студент. Студент є вільним не лише в орієнтації на навчальний заклад та спеціальність, яку він пропонує, а й у виборі курсів для вивчення, тих чи інших викладачів відповідно до свого рівня та потреб у рамках обраної ним спеціальності [8]. ЗВО орієнтується не тільки на норми міністерств та відомств, а й на запити потенційних замовників – роботодавців, які у свою чергу, дивляться на рейтинг навчального закладу, на рейтинг студента з-поміж інших та на ті дисципліни й інтереси студента, наскільки вони відповідають профілю діяльності підприємства (медичної установи).

Саме тому процес формування та розвитку академічної культури повинен змінити психологію та традиції нашої вищої школи, виробити і впровадити новітню філософію освітньої діяльності, сформувати нові принципи організації навчального процесу – це нові «технології» опанування знань, це новий тип відносин між викладачем і студентом.

Викладач своїм прикладом пропонує студентам культурну норму взаємин і спілкування і тим самим формує в майбутнього фахівця комунікативну компетентність, необхідну для вирішення завдань професійно-педагогічної діяльності: вміння чути і розуміти іншу людину, висловлювати свої думки і почуття, регулювати емоційну напругу у взаємодії

з іншою людиною, діяти відповідно до розуміння події та ін. [3]. У цьому виховне значення педагогічного спілкування.

Професійно-педагогічне спілкування сприяє передачі громадянських, національних, професійних і моральних цінностей. Формується духовний світ студента і презентує модель його майбутньої професійної поведінки, є сферою реалізації викладачем своїх сутнісних сил через процес персоналізації, «транслявання» свого «Я» на особистість студента. Спілкування з викладачем допомагає студенту самоствердитись у нових соціальних ролях «студента» і «майбутнього фахівця», а також сприяє формуванню соціально-професійного аспекту «Я-концепції», коригує самооцінку та визначає перспективи особистісного зростання студента в навчально-професійній сфері. Завдяки педагогічному спілкуванню у студентів з'являються мотиви професійної самоосвіти і самовиховання.

Щоб професійно-педагогічне спілкування було ефективним, викладачеві треба оволодіти психолого-педагогічною культурою спілкування, що відповідає принципу гуманізму:

- знати психологію студентського віку та психологічні особливості конкретної студентської аудиторії;

- об'єктивно оцінювати поведінкові реакції, комунікативну активність окремих студентів, адекватно емоційно відгукуватися на них;

- уміти швидко організувати аудиторію і повернути її увагу до змісту заняття (прийоми самопрезентації і динамічного впливу), залучати до активної навчальної роботи всіх студентів;

- вибирати такий спосіб своєї професійної поведінки, який найкраще відповідав би психологічним особливостям і психічному стану студентів;

- володіти прийомами стимулювання інтелектуальної ініціативи й пізнавальної активності студентів, умінням організувати діалогічну взаємодію;
- своєчасно коригувати свій комунікативний задум відповідно до реальних умов педагогічної взаємодії;

- аналізувати процес педагогічного спілкування, встановлювати співвідношення мети, засобів і результатів комунікативної взаємодії.

Таким чином, психолого-педагогічна культура спілкування як складова академічної культури – це такі його ознаки і властивості, сукупність яких свідчить про його психолого-педагогічну довершеність (мотивації, спрямованість, комунікативність тощо), які забезпечують комунікативно-творчу і

психологічно-комфортну педагогічну взаємодію, взаємообмін інформацією, взаємовплив і взаєморозуміння викладача та студентів. Академічна культура викладача вищої школи – це сформована педагогічна позиція у спілкуванні зі студентами, в якій поєднуються його професійна свідомість і професійна діяльність.

Викладач повинен розуміти студента, вміти його слухати. Для ефективного слухання потрібний інтерес до партнера, спрямування уваги на сприймання його мови, виразу обличчя [4]. Ще важливий момент – треба стримувати потік свого мислення, узгоджувати його з темпом мовлення того, хто говорить, спрямовувати його на розуміння того, про що розповідають.

Деякі прості вміння, в яких виявляється поважне ставлення до розповіді іншої людини:

- уміння запитувати;
- уміння надихати партнера до пояснення власної думки, пропозиції, поведінки;
- уміння чути і зрозуміти те, що мав на увазі партнер;
- усвідомити те, про що партнер не зміг висловитися (почуття, мотиви тощо);
- передати партнеру, що його почули, зрозуміли;
- уміння знімати емоційну напругу при розмові [5, с. 239].

Викладач повинен визнавати і приймати студента як особистість. Це виявляється у вірі викладача в розум студента, його позитивне прагнення до розкриття своїх потенційних можливостей до саморозвитку. Віра – духовне явище, яке пов'язане з роботою інтелекту [10]. Віра здатна змінювати життя (і своє, і інших), якщо ґрунтується на переконанні, життєвих настановах і системі цінностей. Потрібно вірити у благородство намірів студента, в його шляхетність, у моральну велич його особистості. Треба враховувати вікові особливості юнацького віку і з розумінням ставитися до їхніх проявів, але не дозволяти принижувати людську гідність ні свою, ні гідність самого студента (вказувати йому на це). На жаль, деякі сучасні студенти не відчувають, коли принижують їхню гідність там, де вона має бути. Ці студенти – вчорашні учні, мабуть, звикли до авторитарних норм педагогічного спілкування, які принижують людську гідність. Через це вони й самі не помічають, що своєю поведінкою виявляють неповагу до особистості викладача, некоректне ставлення до нього.

Безумовне прийняття викладачем студента – це визнання його права на будь-яку гаму власних по-

чуттів без ризику втратити повагу викладача (коротко це положення можна сформулювати так: «Не висловлюйте негативних оцінок стосовно переживань студента!»); це вміння побачити іншу точку зору (студент має на це право). Безумовне прийняття допомагає послабити й навіть цілком подолати тривожність студента, сприяє його самоствердженню, дає йому свободу для самореалізації [7]. Воно виявляється в увазі викладача до почуттів і думок студента, готовності їх почути й зрозуміти; у бажанні його психологічно підтримати; у повазі до позиції студента та вірі в його сили та можливості.

Отже, безумовне прийняття не заперечує принципового й вимогливого ставлення викладача до студента. Проте вимогливість дає позитивні результати стосовно зростання особистості лише на фоні бажання допомогти їй. Звичайно, є ситуації, коли треба підтримати студента, допомогти йому словом або поглядом подолати хвилювання (наприклад, на іспиті). У таких випадках треба бути особливо терплячим і доброзичливим, уважним до думок і переживань студента.

Визнання досвідченим викладачем студента як особистості полегшує набуття останнім власного покликання, сенсу свого життя [2]. Звичайно, обстоювання студентом власних інтересів, свого права на особисте ставлення до себе не може звужуватися до егоїстичних прагнень. Треба визнавати і стверджувати не окремі свої домагання, егоїстичні бажання, які не збігаються з загальноприйнятими правами і обов'язками, а виходити із загальних вимог до всіх студентів. Інакше це буде потурання егоїзму, індивідуалізму, що буде несправедливо щодо інших студентів. При спілкуванні викладачеві не слід забувати про юнацький максималізм студентів, про їхню потребу самоствердження, про деяку демонстративність їхньої поведінки, про підвищену емоційність і характерний для молоді скепсис і недовіру до старших. До цих проявів студентів викладачеві треба ставитися з розумінням і спокійно, бо це проходить у них з набуттям зрілості. Якщо ж ці прояви набувають демонстративного характеру, то залишати їх поза увагою не можна, бо існує культура (норми) взаємин, якій й регулюють соціальну поведінку людей. І цієї культури студентів треба вчити, найбільш ефективним для цього є власний приклад викладача поважного ставлення до особистості студента [5, с. 244]. Свідченням процесу формування академічної культури є те, що в нашому університеті щорічно (квітень – травень) проводяться науково-методичні конферен-

ції, на яких обговорюються питання інноваційних технологій у сучасній освіті, формування висококваліфікованого спеціаліста на додипломному та післядипломному етапах, системи управління якістю освітнього процесу, міжнародні освітні проекти (MUMMEENA, TEMPUS, ERASMUS+ тощо) у формуванні сучасного фахівця, підходи до вдосконалення фахової майстерності викладача тощо.

Важливим методом у системі управління та контролю у ЗВО є майстер-класи, відкриті лекції та практичні (семінарські) заняття, які є невід'ємним елементом академічної культури викладача, а саме: педагогічної майстерності викладача поширити передовий досвід використання новітніх технологій навчання з розробкою рекомендацій із подальшого удосконалення викладацької майстерності [7, с. 203–205].

Отже, майстер-класи, відкриті лекції, практичні (семінарські) заняття відіграють важливу роль у формуванні нової академічної культури викладачів.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Академічну культуру можна вважати культурою вищої освіти, яка включає не тільки навчання, викладання і методичне забезпечення цих процесів, а й весь комплекс соціокультурних практик, пов'язаних з існуванням та діяльністю закладів вищої освіти.

Кожен університет повинен мати власне неповторне обличчя. Університет є місцем, де молодь зможе розвинути свою гідність і прагнення до інтелектуального життя. Життя в умовах автономії спонукає ЗВО до формування університетської академічної атмосфери, завдяки якій він буде цікавим і привабливим для молодшої людини саме з огляду на його індивідуальність і неподібність на інші. Важливим наслідком наявності академічної культури в житті університету є фактор репутації університету. Це дуже відчутний капітал університету, оскільки може відігравати вирішальну роль у пошуку незалежних джерел фінансування, у нала-

годженні продуктивних стосунків з іншими академічними центрами. Тільки від академічної культури залежить, чи перетвориться для випускників їхній навчальний заклад в *alma mater* і чи відчуватимуть вони відповідальність за його долю під час своєї життєвої і професійної кар'єри.

Академічна культура створюється повсякчас, з перших кроків існування і є дуже важливим чинником покращення управління, забезпечення академічної якості.

Академічна культура не може бути просто перенесена чи запозичена. Вона вистраждана ціною проб і помилок, ціною безнастанної комунікації та саморефлексії університетської спільноти над своїм проектом.

Формування академічної культури студентів є доказом високої якості їхньої самостійної роботи, сприяє підвищенню їхньої пізнавальної та творчої активності.

Академічна культура майбутніх лікарів розглядається у процесі вивчення навчальних дисциплін, самостійної наукової роботи. Цінності академічної культури мають пронизувати освітньо-наукову програму викладачів та студентів. Академічну культуру можна вважати культурою вищої освіти, яка включає не тільки навчання, викладання і методичне забезпечення цих процесів. Академічна культура – це оволодіння різними видами і способами навчально-пізнавальної та навчально-дослідницької діяльності, готовність до переходу від теоретичного до практичного навчання, вміння раціонального читання, підготовка до занять, різних форм атестації, до досягнення успіху в професійних конкурсах, змаганнях. Для академічної культури студентства є реалізація ними навчальних практик у процесі здобування освіти. В подальшому вивчення саме академічної культури студентства вимагає особливої уваги тому, що студенти є не лише об'єктом надання освітніх послуг, а насамперед – важливим елементом академічного простору та носієм академічної культури.

### Список літератури

1. Костишин А. Б. Забезпечення якості вищої освіти в умовах сьогодення / А. Б. Костишин // Архів клінічної медицини. – 2020. – № 2. – С. 38–42.
2. Маража І. О. Роль педагогіки в клінічній практиці лікаря / І. О. Маража, І. В. Жулкевич // Медична освіта. – 2021. – № 2. – С. 94–99. DOI <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2021.2.12058>.
3. Мельник О. Я. Основні чинники успішної роботи викладача вищого медичного навчального закладу /

- О. Я. Мельник // Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу : тези наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Івано-Франківськ, 17 травня 2019 р.). – Івано-Франківськ, 2019. – Р. 181–182.

4. Модуль готовності викладача до виховної роботи зі студентською молоддю у вищому навчальному закладі / В. Ю. Вишиванюк, Н. В. Скробач, В. О. Петрина [та ін.] // Галицький лікарський вісник. – 2019. – № 1. – С. 50–51.

5. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи : підручник / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – 4-те вид., випр. і доп. – К., 2014. – 352 с.

6. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : наказ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/344/2013.

7. Рожко М. М. Майстер-класи та відкриті практичні заняття в умовах забезпечення компетентнісного підходу у підготовці сучасного фахівця / М. М. Рожко, Г. М. Ерстенюк, Ю. І. Попович. – Івано-Франківськ, 2017. – С. 203–205.

### References

1. Kostyshyn, A.B. (2020). Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v umovakh siohodennia [Ensuring the quality of higher education in today's conditions]. *Arkhiv klinichnoi medytsyny – Archive of Clinical Medicine*, 2, 38-42 [in Ukrainian].

2. Marazha, I.O., & Zhulkevych, I.V. (2021). Rol pedahohiky v klinichnii praktytsi likaria [The role of pedagogy in the clinical practice of the doctor]. *Medychna osvita – Medical Education*, 2, 94-99. DOI <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2021.2.12058> [in Ukrainian].

3. Melnyk, O.Ya. (2019). Osnovni chynnyky uspishnoi roboty vykladacha vyshchoho medychnoho navchalnogo zakladu [The main factors of successful work of a teacher of a higher medical educational institution]. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference: *Aktualni pytannia pidvyshchennia yakosti osvithnoho protsesu – Topical issues of improving the quality of the educational process*. (pp. 181-182). Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

4. Vyshyvaniuk, V.Yu., Skrobach, N.V., Petryna, V.O., Shapoval, O.A., & Solomchak, D.B. (2019). Modul hotovnosti vykladacha do vykhovnoyi roboty zi studentskoiu moloddiu u vyshchomu navchalnomu zakladi [The module of readiness of the teacher for educational work with students youth in higher educational institution]. *Halytskyi likarskyi visnyk – Halician Medical Herald*, 1, 50-51 [in Ukrainian].

5. Podoliak, L.H., & Yurchenko, V.I. (2014). *Psykhohohiia vyshchoi shkoly: Pidruchnyk [Psychology of higher school: Textbook]*. 4th ed., Ed. and ext. Kyiv [in Ukrainian].

6. *Nakaz Prezydenta Ukrainy Pro Natsionalnu stratehiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku [Order*

8. Система управління якістю в освітньому процесі Івано-Франківського медичного університету / М. М. Рожко, Г. М. Ерстенюк, В. В. Капечук, М. О. Іванців // Компетентісний підхід у підготовці сучасного фахівця : тези наук.-метод. конф. з міжнар. участю. – Івано-Франківськ, 2017. – С. 201–203.

9. Хорунжий Г. Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г. Ф. Хорунжий. – Тернопіль : Навчальна книга, 2012. – 320 с.

10. Чорномидз А. В. Бар'єри педагогічного спілкування викладача і студента у медичному університеті / А. В. Чорномидз // *Медична освіта*. – 2019. – № 4. – С. 62–66.

*of the President of Ukraine On the National Strategy for the Development of Education in Ukraine until 2021]*. Retrieved from: zakon.rada.gov.ua/go/344/2013 [in Ukrainian].

7. Rozhko, M.M., Ersteniuk, A.M., & Popovych, Y.I. (2017). *Maister-klassy ta vidkryti praktychni zaniattia v umovakh zabezpechennia kompetentnisnogo pidkhodu u pidhotovtsi suchasnoho fakhivtsia [Master classes and open practical classes practical classes in terms of providing a competent approach in the training of modern specialists]*. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

8. Rozhko, M.M., Ersteniuk, G.M., Kapechuk, V.V., & Ivantsiv, M.O. (2017). Systema upravlinnia yakistiu v osvitnomu protsesi Ivano-Frankivskoho medychnoho universytetu [Quality management system in the educational process of Ivano-Frankivsk Medical University]. Proceedings of the International Scientific and Methodical Conference: *Kompetentisnyi pidkhid u pidhotovtsi suchasnoho fakhivtsia – Competent approach in the training of a modern specialist*. (pp. 201-203). Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

9. Khorunzhyi, G.F. (2012). *Akdemichna kultura: tsinnosti ta pryntsypy vyshchoi osvity [Academic culture: values and principles of higher education]*. Ternopil: Navchalna knyha [in Ukrainian].

10. Chornomydz, A.B. (2019). Bariery pedahohichnoho spilkuvannia vykladacha i studenta u medychnomu universyteti [Barriers of pedagogical communication between a teacher and a student at a medical university]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4, 62-66 [in Ukrainian].

Отримано 31.08.21  
Рекомендовано 09.09.21

Електронна адреса для листування: yulia\_m87@ukr.net